

POLITIET

Arbeidstilsynet

Skatteetaten

A-krimssamarbeidet

Sammen mot arbeidslivskriminalitet

OP Velferd

- Risiko i private barnevernstjenester SØPD

A-krimssenteret i Tønsberg, Sør Øst

Hovedpunkter

- A-krimssenteret i Tønsberg har hatt en hypotese om at kriminelle aktører og nettverk begår arbeidslivskriminalitet (a-krim) ved private barnevernsforetak i Sør-Øst og har derfor gjennomført en analyse av hvorvidt slike foretak har knytning til kriminelle nettverk.
- Foretakene i analysen omhandler til sammen 16 ulike typer private selskaper som leverer tjenester og tiltak innen barnevern og velferdssektoren. Selskapene kan deles inn i følgende kategorier:
 - Selskaper som har godkjenning som barneverninstitusjon og tilbyr plasseringsplasser utenfor hjemmet, jf. lov om barnevern og forskrift om kvalitet og godkjenning. Det er Bufetat/BFE i Oslo som på anmodning fra norske kommuner gir bistand til slik plassering. Det inngår 3 slike selskaper i a-krimssenterets analyse.
 - Selskaper som leverer andre tjenester innen velferdssektoren eller er underleverandører til ulike velferdsaktører. De øvrige 13 selskapene inngår i denne kategorien. Foretakene tilbyr tjenester som avlastningstiltak, barneboliger, BPA-tjenester, miljøterapeutiske tiltak til barn og familier som kan ytes på grunnlag barnevernloven og eller helse- og omsorgsloven. Underleverandørtjenester omfatter i hovedsak vikar- og bemanningstjenester, utleie av eiendom, veiledningstjenester o.l.
- Analysen identifiserte at overnevnte private barnevern og velferdsforetak hovedsakelig i Sør-Øst politidistrikt i perioden 2022-2025 hadde personer med kriminelle knytninger i sentrale roller. Flere ansatte i de undersøkte virksomhetene har alvorlig eller gjentagende kriminell historikk.
- I 2024 kjøpte det offentlige i Norge private barnevernstjenester for 3,7 milliarder kroner.
- I tillegg kjøper det offentlige ulike typer velferdstjenester for betydelige beløp. Analysen viser at flere virksomhetene som omtales i rapporten solgte barne- og velferdstjenester til det offentlige for flere titalls millioner kroner hver i 2025.
- Analysen viser at barn i barnevernets omsorg er plassert i private virksomheter kontrollert av personer tilknyttet kriminelle nettverk og at barn har kontakt med voksne med kriminell historikk og kriminelle knytninger, både i institusjoner og fritidstilbud.
- Dette gir risiko for at barna ikke blir ivarettatt på ønskelig vis. Kriminelle aktører og nettverk kan gjennom eierskap, drift og som omsorgspersonell ha en posisjon som bygger opp lojalitet, skape press, og forventninger om tjenester og kriminelt samarbeid langt inn i framtiden.

- Kriminelle aktører etablerer seg gjennom lovlige virksomheter, organisasjoner eller samarbeidsformer, og tilpasser seg systematisk et system som er presset, tillitsbasert og fragmentert. Over tid bygger de legitimitet, inntekter og kontroll innenfor formelt lovlige rammer.
- Det er en tydelig risiko for at lovlige inntekter fra velferdsstaten inngår i pengestrømmen til kriminelle nettverk og kan benyttes til å finansiere annen kriminalitet. Hvis kriminelle aktører og nettverk fortsetter med å utkonkurrere lovlige aktører er det også risiko for at stat og kommuner kan bli avhengig av kriminelle aktørers tjenester.
- Kriminelle aktører og nettverk benytter arbeidslivskriminalitet som forretningsmetode, og er godt etablert i markedet i regionen. Kombinasjonen av store profittmuligheter, lav risiko for konsekvenser og et marked med høy etterspørsel og lavt kontrolltrykk gjør bransjen attraktiv for denne type aktivitet.
- Det er identifisert sårbarheter i kontrollmekanismene som skal sikre seriøsitet når det offentlige kjøper private barnevernstjenester. Legitimitet kan være bygget på tomme skallselskaper, uriktige opplysninger og falske dokumenter. Dette gir en risiko for at useriøse virksomheter som kjennetegnes av arbeidslivskriminalitet vinner anbud fordi de legger seg lavere i pris og er mer fleksible enn seriøse foretak. De fremstår som løsninger på akutte behov i et system med høyt tempo og få alternativer. Resultatet er en konkurransevridning der useriøse og kriminelle aktører har vunnet markedsandeler på bekostning av seriøse private barnevernsforetak.
- Dokumentbasert kontroll kan gi en falsk trygghet, der rutiner, planer og kvalitetssystemer ser tilfredsstillende ut på papiret, men der faktisk praksis ikke undersøkes nærmere. Flere kontrolletater ser noe, men det er svært krevende å se helheten på tvers av etatene.
- Det er høy risiko for at flere kriminelle nettverk vil utnytte de samme systemsvakhetene til å koble svart og hvit økonomi med lignende modus.

Innledning

Norske tall viser at private barnevernsinstitusjoner utgjør en stor offentlig pengestrøm. Utgiftene økte fra 2,73 milliarder kroner i 2019 til 3,87 milliarder kroner i 2024. I samme periode var antall oppholdsdøgn relativt stabilt, mens gjennomsnittlig døgnkostnad økte fra om lag 13 930 kroner til 20 600 kroner.¹ I Sverige har politiet, IVO (Inspektionen för vård och omsorg) og regjeringen rapportert om «systemhotande brottslighet» om infiltreringen av kriminelle nettverk i HVB-markedet (Hem för vård eller boende)². Denne rapporten sammenligner ikke svenske og norske forhold direkte, men eksempelet er relevant sett opp mot funnene i Sør-Øst politidistrikt. For å se om forekomsten er en del av en større trend, bør lignende kartlegging utføres nasjonalt.

Verdiene som kan rammes er store. Først og fremst gjelder det barn og unges trygghet, utvikling og rettssikkerhet. Deretter gjelder det tilliten til at systemet faktisk beskytter de mest sårbare. Det handler også om store offentlige midler og om et marked der seriøse aktører ikke presses ut av aktører som er raskere, billigere og vanskeligere å kontrollere.

Rapporten er risikobasert og avgrenset til utvalgte virksomheter og forhold i Sør-Øst som skiller seg ut gjennom rollebruk, struktur, rask oppskalering, bekymringsopplysninger og kontrollutfordringer. Den er ikke en fullstendig kartlegging av hele markedet, og den fokuserer på kriminelle nettverks tilstedeværelse i bransjen.

Formålet med rapporten er å gi beslutningsstøtte ved å beskrive mønstre som går igjen i utvalgte eksempler, hvilken risiko dette kan gi, og hvilke sårbarheter i systemet som kan gi handlingsrom.

Kriminelle etablerer seg og bygger seg opp gradvis

Flere av aktørene som nevnes i rapporten knyttes til kriminelle miljøer og kriminelle nettverk. Med nettverk menes et miljø av aktører som samarbeider over tid, ofte med en viss rollefordeling, for å begå kriminalitet og tjene på den. Nettverkene i denne rapporten har nedslagsfelt lokalt i Sør-Øst PD, men også andre steder på Østlandet. Enkelte har også internasjonale forgreininger. Flere foretak har knytninger til flere kriminelle nettverk, og vi ser også at det er knytninger mellom enkelte av foretakene.

Analysen har vist at useriøse eller kriminelt belastede aktører kan bygge opp virksomheter som fremstår lovlige og ryddige, men som likevel kan gi rom for å tjene penger, få posisjon og redusere myndighetenes mulighet for reell kontroll.

I starten handler det om å komme innenfor systemet på en måte som virker nyttig og trygg. Det gjøres ofte ved å opprette en formell enhet, for eksempel en forening eller et selskap, starte med frivillig arbeid og bygge en enkel og troverdig fortelling om å hjelpe, forebygge og følge opp barn og unge.

¹ Omsorg og ansvar – Styling og organisering til barnas beste (01.10.25)

<https://www.regjeringen.no/contentassets/602049994d2543fcb3a7e0fa132ad8bf/no/pdfs/omsorg-og-ansvar>

² https://polisen.se/siteassets/dokument/ovriga_rapporter/sis-och-hvb-version2.pdf/

Ofte starter det på lavterskeltilbud, for eksempel gjennom skole, kommune, oppfølging, aktivitetstilbud eller samarbeid som gir nærhet til behov og beslutninger. Så ekspanderer virksomhetene og diversifiserer driften, slik at de får inn penger på flere måter samtidig. I en slik modell kan kompleksitet bli et verktøy i seg selv. Når drift, eiendom, bemanning og leverandører ligger i ulike selskaper og roller, blir det vanskeligere å se hvem som styrer, hvem som faktisk gjør jobben, og hvor pengene ender.

Når en aktør først har fått fotfeste og inntekter, blir neste steg ofte å sikre kontroll over drift, økonomi og personell. I flere eksempler skjer dette ved at nøkkelroller samles hos få personer som står hverandre nær. Det kan være ektefelle, svigerfamilie, nære venner eller en liten, fast krets som går igjen i styre, daglig ledelse og sentrale funksjoner.

Dette kan gi en virksomhet som ser ryddig ut på papiret, men som i praksis kan bli vanskeligere å kontrollere utenfra. Når de samme personene sitter på både beslutninger og nøkkelfunksjoner, blir det lettere å styre informasjon, og vanskeligere å få fram intern motstand. Det kan også gjøre varsling mer krevende.

Virksomhetene tilpasser seg kontroller fra det offentlige og leverer dokumenter som viser at rutiner, opplæring og systemer er på plass.

- Et foretak drives av en aktør som er dømt flere ganger for alvorlige forhold. Han knytter seg historisk til et kriminelt nettverk bestående av eldre og rutinerte kriminelle med mye erfaring og et bredt kontaktnett.
- Dette foretaket begynte som en ideell ungdoms- og hjelpeforening (FLI) med lavterskeltilbud rettet mot skole og ungdom. Over tid har foretaket fått et tydelig fotfeste i skole- og kommunesektoren, og virksomheten har gradvis beveget seg inn i tyngre og større barnevernsleveranser gjennom Bufetat/Bufdir. Materialet viser en utvikling over tid, fra ungdoms- og erfaringsbaserte prosjekter til en mer profesjonalisert struktur, med flere selskaper, mer stabil drift, investeringer i eiendom og økt institusjonskapasitet.
- Virksomheten fremstår som tett kontrollert av en liten personkrets med roller som eiere, ledere, styremedlemmer og ansatte. Virksomheten bruker også interne selskaper til å levere tjenester til egen drift.
- Eiendommer eies gjennom selskaper, institusjonsdrift skjer i et annet, mens bemanning, opplæring og HMS-tjenester kjøpes fra egne bemannings- og kompetanseselskaper. Selv om en slik struktur er lovlig, gjør den det krevende å få full oversikt over hvem som faktisk utøver kontroll, hvilke tjenester som leveres hvor, og hvordan midler flyter mellom selskapene gjennom interne transaksjoner og kostnadsføringer.
- Foretaket har siden oppstart hatt en stor økning i virksomheten. De har aktivt søkt om ulike tilskuddsordninger fra Bufdir, NAV, kommuner, fylkeskommuner og ulike stiftelser. Totalt har de i en seksårsperiode fått innvilget over 6 millioner kroner etter søknad til Bufdir. Bufdir har i samme periode kjøpt private barnevernstjenester fra foretaket for over 50 millioner NOK.
- I et tilfelle mottok de over 800 000 kroner for oppfølging av en elev i fire måneder.

Bruk av foretaksstruktur gjør det vanskelig å se helhet

Flere organisasjonsformer går igjen, som foreninger (FLI), aksjeselskaper (AS), stiftelser og enkeltpersonforetak (ENK). I flere tilfeller er driften delt opp i flere ledd, som holding-, eiendom- og bemanningsselskap.

Selskaper, foreninger, stiftelser, bemanningsledd, eiendomsselskaper, underleverandører og tilskuddsprosjekter er i seg selv legitime strukturer. Samtidig kan slike oppsett gjøre det vanskeligere å se helheten når personell, økonomi og ansvar fordeles på flere enheter. I et risikobilde kan det gi et praktisk handlingsrom dersom formålet er å skape kompleksitet, tåkelegge ansvar eller flytte verdier gjennom tilsynelatende normale transaksjoner.

Flere typer virksomheter går igjen:

- **FLI** (forening, lag eller innretning): Er en enkel organisasjonsform som kan virke ideell og skape tillit utad. Den er lett å starte opp. Utfordringen kommer når aktiviteten vokser, med tilskudd, ansatte, innleie og mange utbetalinger. Da må styring, regnskap og sporbarhet være like solide som i en profesjonell virksomhet.
- **AS** (aksjeselskap): En vanlig selskapsform for drift, kontrakter og ansettelse. Kan brukes både til reell drift og som ledd i en større struktur.
- **ENK** (enkeltpersonforetak): Er lett å starte og brukes ofte til å fakturere tjenester. Det kan være helt legitimt, men hvis kontrollen med leveranser og timelister er svak, kan det også bli en enkel kanal for utbetalinger uten god oversikt.
- **Stiftelse**: Kan gi høy legitimitet fordi formålet ofte virker samfunnsnyttig. Samtidig kan den brukes som en paraply over flere enheter, noe som kan gjøre ansvar og økonomi uoversiktlig hvis innsynet ikke er tydelig.

Holding-, eiendoms- og bemanningsselskaper: Brukes ofte til å eie aksjer, bygg eller levere personell. Slike selskaper kan være helt fornuftige og lovlige. I et risikoperspektiv blir de viktige når det blir vanskelig å se hvem som egentlig bestemmer, hvem som faktisk jobber i tiltaket, og hvor penger og verdier ender opp

- Et foretak har over tid bygget opp flere virksomheter som gir dem fotfeste innen omsorg/barnevern. De har posisjonert seg på en slik måte at de kan være på innsiden av omsorgsdriften, som ansatte og ledere i egne bedrifter, samtidig som de er på utsiden som eiere av eiendommer og leverandører.
- De har i dag betydelig og stabil offentlig finansiert omsetning, med inntekter på over 10 millioner kroner årlig.
- Flere i ansatte er tidligere dømt for alvorlig kriminalitet knyttet til flere kriminelle miljøer og kriminelle nettverk på Østlandet.

Utstrakt bruk av bemanningsbyrå

Flere av virksomhetene benytter bemanningsselskaper. Ansatte jobber ikke nødvendigvis fast i ett selskap, men går inn og ut gjennom bemanningsselskaper, underleverandører og parallelle ansettelser. Flere av bemanningsmiljøene som går igjen har ansatte og nøkkelpersoner med tilknytning til alvorlig kriminalitet og kriminelle nettverk, både fra Norge og utlandet. Dette gjør at de samme personene kan dukke opp i flere virksomheter og flere roller over tid, selv om virksomhetene fremstår som separate på papiret.

- En kriminell aktør eier foretak både i bemanningsleddet og i omsorgsleddet. Bemanning, fakturering og eiendom brukes som plattform for økonomisk kriminalitet, blant annet gjennom faktura mellom egne virksomheter og bruk av regnskapstall som grunnlag for banklån og eiendomskjøp.
- Denne aktøren ansetter personer med tung kriminell bakgrunn i roller tett på barn og barnevern.
- Samtidig kan aktøren bruke offentlige midler fra Bufdir som legitime inntekter og forsøke å fremstå ryddig utad ved å betale skatter og avgifter for å unngå oppmerksomhet.

Risiko knyttet til kriminelles kontakt med sårbar ungdom

Når en virksomhet får en fast rolle i skole, tiltak, fritidsarenaer eller institusjonsnære tjenester, får den også nærhet til sårbare ungdommer i en fase der voksne, miljø og tilhørighet betyr mye. Dette kan gi et påvirkningsrom som er vanskelig å se utenfra, fordi det skjer innenfor rammer som framstår som hjelp, aktivitet og oppfølging.

Kontakt med ungdom kan gi et praktisk handlingsrom på tre måter:

1. Tillit bygges raskt gjennom tett kontakt og lav terskel, særlig når målgruppen har få andre trygge voksne rundt seg.
2. Lojalitet utvikles over tid gjennom små goder, oppgaver, status eller følelsen av å bli sett og inkludert.
3. Grensen mellom hjelp og uheldig påvirkning blir uklar når kontrollspor er svake og ansvarslinjer er uklare, særlig dersom personer tett på ungdom har belastede kontaktheter eller knytninger til kriminelle miljøer og nettverk.

Denne risikoflaten er ofte krevende å kontrollere fordi mye av det som betyr mest skjer i hverdagen. Det handler om relasjoner, hvem som faktisk er til stede, og hvordan ungdom påvirkes over tid. Når aktivitet foregår på flere arenaer samtidig, for eksempel arbeidstrening, utplassering eller oppfølging hos andre, blir det vanskeligere å følge ansvar og kvalitet.

I et risikoperspektiv kan dette bidra til kapasitetsbygging over tid. Ungdom kan knyttes tettere til bestemte voksne eller miljøer gjennom tilsynelatende legitime aktiviteter, arbeid eller oppfølging, uten nødvendigvis å forstå hvilke nettverk de blir en del av. Dette kan over tid øke sårbarheten for press, utnyttelse og videre rekruttering til utrygge miljøer.

I de mest alvorlige tilfellene kan påvirkning utvikle seg til mer varig utnyttelse, og enkelte ungdommer kan trekkes videre inn i kriminalitet.

Kriminelle utnytter sårbarheter

Barnevern, omsorg og tiltak for barn og unge bygger på høy tillit. Samtidig er dette et felt der det ofte haster, og der ansvar og informasjon er spredt på mange kontrollaktører.

Ut fra et a-krim-perspektiv gir utnyttelser av sårbarhetene i systemene et stort konkurransefortrinn. De som på uriktig grunnlag vinner anbudskonkurranser, vil på sikt konkurrere ut seriøse aktører. Når hver etat og seksjon kun kontrollerer egne lover, forskrifter og krav, kan man stå igjen med et manglende helhetsbilde, og framvekst av nye former for profittmotivert kriminalitet og regelbrudd. Forvaltning gjennom fragmenterte kontroller, ser ikke ut til å være tilstrekkelig for å oppdage, eller stoppe denne framveksten av kriminalitet og profittmotivert utnyttelse av systemene.

Det er i tillegg stort rom for kontrolltilpasning som gjør oppdagelsesrisikoen lav, f.eks. papirkontroller, kontroller i etterkant av eksempelvis et varsel, avvik eller fornyelser av bemanningsselskaper, eller manglende oppfølgingskontroll når man først er "innenfor." Virksomheter kan endre rollebruk, bytte leverandører, og justere dokumentasjon etter hva som etterspørres, uten at dette nødvendigvis utløser noen røde flagg.

Systemsvikt gir useriøse aktører et fortrinn

I barnevern og tiltak for barn og unge må det ofte handles raskt. Når det haster og alternativene er få, blir det i praksis viktigere å få et tilbud i gang enn å ha full kontroll fra første dag. Dette beskriver ikke dårlig faglig innsats, men et systemisk press der tempo er høyt og ansvar er fordelt på mange.

Tilsyn og oppfølging kommer typisk etter at drift og utbetalinger er i gang. I mellomtiden kan en virksomhet vokse, endre organisering, flytte roller og bytte leverandører uten at noen har sett hvordan tiltaket faktisk fungerer i praksis. Når kontrollen kommer, kan det også være vanskelig å rekonstruere hva som skjedde, hvem som tok beslutninger, hvem som var til stede, og hva som faktisk ble levert.

I 2024 gikk om lag 2,35 milliarder kroner til enkeltkjøp i private barnevernstiltak. Når tiltak kjøpes enkeltvis i akutsituasjoner, er det i mange tilfeller liten tid til å kontrollere bemanning, faktisk leveranse og pris før drift starter. En aktør kan bli en fast løsning lenge før kvalitet er testet i praksis, og da er det vanskeligere å stoppe, fordi systemet mangler et reelt alternativ.³

Kommune, skole, barnevern, Bufetat, Statsforvalter, Arbeidstilsynet, NAV og Skatteetaten ser sannsynligvis ikke samme bildet hver for seg. En aktør kan derfor fremstå ryddig i én kontroll, selv om helheten samlet burde utløst flere spørsmål. Lønn, timer, innleie, husleie og leverandørkjøp kan se ut som ordinær drift hver for seg. Risikoen blir først synlig når sporene legges sammen over tid.

Arbeidslivskriminalitet skjules i ordinære kostnadsstrømmer. I et a-krim-perspektiv er lønnsunndragelse, ulovlig innleie, svart arbeid og trygdemisbruk indikatorer som må fanges opp av flere etater. Det er når opplysningene sammenstilles at man ser det samlede bildet av hva en enkelt aktør henter ut av systemet.

Konsekvensen for konkurransen er at useriøse og kriminelle aktører får et fortrinn. De kan vokse raskt, bli vanskeligere å stanse, og binde opp midler i tiltak som er krevende å etterprøve. Seriøse aktører taper når konkurrenter kan være raskere, billigere og vanskeligere å kontrollere.

Fragmentert og ufullstendig vurdering av skikkethet

Analysen viser at flere virksomheter har rollepersoner eller ansatte med kriminell historikk eller knytninger til kriminelle nettverk. Politiattest sier noe om den aller mest alvorlige kriminalhistorikk i

³ Omsorg og ansvar – Styring og organisering til barnas beste (01.10.25)
<https://www.regjeringen.no/contentassets/602049994d2543fcb3a7e0fa132ad8bf/no/pdfs/omsorg-og-ansvar.pdf>

Norge, men lite om mengdekriminalitet, kriminalitet begått i utlandet, praktisk skikkethet, lojalitetsbånd, rollebruk og påvirkning. Dette forsterkes av at en økende andel straffesaker de siste årene er blitt henlagt, noe som betyr at enda færre relevante forhold i praksis fanges opp av en politiattest.

Når personell leveres via bemanningsselskaper, underleverandører eller parallelle ansettelser, kan ansvaret for å vurdere egnethet bli fragmentert. Tiltaket kan anta at bemanningsleddet har gjort kontrollen, mens bemanningsleddet mener at tiltaket tar den endelige vurderingen.

At tiltaket og bemanningsleddet har samme eiere, er et faresignal for arbeidslivskriminalitet. Når samme miljø kontrollerer både tiltaket og bemanningsleddet, kan ansvar se fordelt ut på papiret mens reell styring ligger hos de samme personene. Dette gjør uavhengig kontroll vanskeligere, og senker terskelen for at uheldige forhold blir stående. Det skaper også en forretningsmodell der offentlige midler sirkulerer internt: driftsselskapet fakturerer det offentlige, bemanningsselskapet fakturerer driftsselskapet, og begge er kontrollert av samme eier eller nettverk. Reell verdi av tjenesten kan da være langt lavere enn det offentlige betaler.

Når personell hentes inn på tvers av landegrenser, kan personellkontroll bli mer krevende i praksis, særlig når det gjelder politiattest og historikk som ligger utenfor norske registre. Dette øker behovet for tydelige rutiner for kontroll av historikk, referanser og faktisk egnethet, og for en klar ansvarslinje for hvem som skal følge opp når bekymring oppstår. Poenget er at personellkontroll ikke bare handler om at formelle papirer finnes, men om praktisk oppfølging i hverdagen, og evne til å gripe inn raskt.

En mediasak fra Bergen viser hvor alvorlig det kan bli hvis kontrollen svikter. Det er informasjon om at en svensk mann som var i tjeneste ved en barnevernsinstitusjon fikk en 17 år gammel gutt inn i narkotikahandel og truet ham flere ganger. Mannen hadde dommer fra Sverige, blant annet for narkotika og hvitvasking.⁴

Dokumentkontroll fanger ikke alltid praksis

Mye av kontrollen i velferdssektoren er i praksis kontroll av dokumenter. Kontrollmyndighetene spør etter rutiner, planer, kursbevis, avvikssystemer, kvalitetssystemer og beskrivelser av arbeidsmetoder. Slike krav er nødvendige, men de gir ikke alltid et pålitelig bilde av reell drift.

Dokumenttilpasning ser ut til å være gjentakende, og papir og praksis kan avvike. Sårbarheten oppstår når dokumentene blir primærsvaret på kvalitet. Et tiltak kan fremstå ryddig utad, selv om det i praksis er uklart om, og hvem som faktisk gjør jobben.

Tidspresset kan forsterke andre svakheter. Når det haster å få et tilbud på plass, kan kontrollen i større grad handle om at krav er formelt besvart, og i mindre grad om at praksis faktisk er fulgt. Hvis et avvik lukkes med en plan, et kurs eller en ny rutine, kan det gi inntrykk av at problemet er løst. Uten etterfølgende kontroll av faktisk gjennomføring kan forskjellen mellom dokumentert intensjon og reell praksis bli stor, og bli stående over tid.

Konsekvensen for barnets beste er at tilsynssystemet kan gi barn, foresatte og offentligheten et falskt inntrykk av at tiltaket er trygt og forsvarlig, uten at reell kvalitet og trygghet faktisk er verifisert. Tilsyn som primært verifiserer dokumentasjon, gir heller ikke tilstrekkelig grunnlag for å vurdere annen risiko for profittmotivert kriminalitet.

⁴ Bergensavisen (29.04.26) <https://www.ba.no/gutten-skulle-vare-trygg-pa-institusjonen-sa-kom-han-i-kontakt-med-en-straffedomt-vikar/s/5-8-3387707>

Tilskudd og omstart

Tilskudd og prosjektmidler er utformet for å få hjelp raskt ut til barn, unge og andre som trenger det. Det er en styrke at både frivillige og private aktører kan starte tiltak uten lange prosesser. Hvert år deles det ut betydelige midler til aktivitet, oppfølging og forebygging.

Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) og Økokrim har fremhevet tilskuddskriminalitet som et prioritert innsatsområde og peker på at mørketallene kan være store, fordi ordningene er tillitsbaserte og mye kontroll skjer i etterkant.⁵

For aktører med kriminelle intensjoner er tilskuddsmidler særlig attraktive: de er relativt enkle å søke om, kontrollen er i hovedsak etterskuddsvis, og beløpene kan være store. En systematisk strategi kan innebære å søke på mange ordninger parallelt, bruke en profesjonell fremtoning og korrekte søknadstekster for å utløse midler, og deretter ikke gjennomføre aktiviteten som beskrevet. Etablering av organisasjoner med begrenset faktisk aktivitet, som deretter søker tilskudd er et gjennomgående mønster i materialet.

- Et foretak ble etablert av en kriminell aktør som har blitt dømt flere ganger for grov narkotikavirksomhet. Flere av de ansatte knyttes til kriminell aktivitet. En av de knyttes til flere tunge kriminelle nettverk og foretak som benyttes til økonomisk kriminalitet og grov narkotikakriminalitet.
- Informasjon tilsier at foretaket benyttes til systematisk utnyttelse av offentlige velferdsordninger gjennom feilaktige timelister, fiktive fradrag, manglende skatteinnbetalinger og bevisste skattetilpasninger.

Rolleblanding og påvirkningsrisiko

Rolleblanding skaper strukturell sårbarhet. Det er ikke ulovlig å ha flere roller. Men det blir en sårbarhet når samme person eller en liten krets kombinerer offentlige stillinger, styreverv, drift og tette nettverk mot kommunale beslutningsmiljøer. Effekten kan bli at ting går lettere fra starten, med færre kritiske spørsmål og mer rom til å vokse og at det skapes en terskel for varsling, fordi ansatte og samarbeidspartnere opplever at aktøren har posisjon og innflytelse.

I den alvorligste varianten er rolleblanding en bevisst strategi i en kriminell forretningsmodell.

- Et foretak har som formål å tilby omsorgs- og behandlingstilbud for ungdom som ikke kan bo hjemme, inkludert institusjonsopphold og aktivitetstilbud som skal bidra til skole/utførelse eller arbeid. Selskapet oppgir ideelt formål, der overskudd skal reinvesteres og ikke tas ut som utbytte.
- Foretaket kombinerer rask oppskalering, flere ansatte med knytninger til et definert kriminelt nettverk, og store utbetalinger i barnevernssektoren.
- Bufdir kjøper private tjenester av foretaket og skal ha utbetalt rundt 8 millioner kroner over en tidsperiode på tre måneder.

⁵ DFØ (28.04.26) <https://www.dfo.no/fagomrader/tilskudd-fra-staten/forebygge-tilskuddskriminalitet>
DFØ (18.02.26) <https://www.dfo.no/nyhetsarkiv/fem-rad-fra-dfo-og-okokrim-om-forebygge-tilskuddskriminalitet>
DFØ (03.03.26) <https://www.dfo.no/forvaltningsblikk/stopp-tilskuddskriminalitet-den-skjer>